

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

KHOA LUẬT

*****

NGUYỄN THỊ THƠM

**CĂN CỨ LY HÔN THEO LUẬT HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH VIỆT
NAM NĂM 2014**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

HÀ NỘI - 2015

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

KHOA LUẬT

*****

NGUYỄN THỊ THƠM

**CĂN CỨ LY HÔN THEO LUẬT HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH VIỆT
NAM NĂM 2014**

Chuyên ngành: Luật Dân sự và Tổ tụng dân sự

Mã số: 60 38 01 03

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Lan

HÀ NỘI - 2015

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	5
--------------	---

<u>CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CĂN CỨ LY HÔN</u>	Error!
Bookmark not defined.	

1.1. Khái niệm về ly hôn và căn cứ ly hôn...	Error! Bookmark not defined.
---	------------------------------

1.1.1. Khái niệm ly hôn	Error! Bookmark not defined.
--------------------------------------	------------------------------

1.1.2. Khái niệm căn cứ ly hôn	Error! Bookmark not defined.
---	------------------------------

1.1.3. Ý nghĩa của việc quy định căn cứ ly hôn Error! Bookmark not defined.	
--	--

1.2. Khái lược pháp luật Việt Nam về căn cứ ly hôn qua các giai đoạn lịch sử	18
---	----

1.2.1. Căn cứ ly hôn theo pháp luật thời kỳ phong kiến.	Error! Bookmark not defined.
---	------------------------------

1.2.2. Căn cứ ly hôn theo pháp luật thời kì Pháp thuộc.....	21
--	----

1.2.3. Căn cứ ly hôn từ năm 1945 tới nay.	Error! Bookmark not defined.
--	------------------------------

1.2.4. Căn cứ ly hôn của luật hôn nhân gia đình từ năm 1975 đến nay.	Error! Bookmark not defined.
---	------------------------------

1.3. Căn cứ ly hôn theo pháp luật của một số quốc gia Error! Bookmark not defined.	
---	--

1.3.1. Căn cứ ly hôn theo pháp luật nước Pháp Error! Bookmark not defined.	
---	--

1.3.2. Căn cứ ly hôn theo pháp luật Thái Lan	30
CHƯƠNG 2: CĂN CỨ LY HÔN THEO PHÁP LUẬT HIỆN HÀNH	Error! Bookmark not defined.
2.1. Căn cứ ly hôn trong trường hợp thuận tình ly hôn.....	Error! Bookmark not defined.
2.2. Căn cứ ly hôn trong trường hợp ly hôn do một bên vợ hoặc chồng yêu cầu.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.1. Trường hợp có căn cứ về việc vợ, chồng có hành vi bạo lực gia đình hoặc vi phạm nghiêm trọng quyền, nghĩa vụ của vợ, chồng làm cho hôn nhân lâm vào tình trạng trầm trọng, đời sống chung không thể kéo dài, mục đích của hôn nhân không đạt được.	40
2.2.2. Vợ hoặc chồng của người bị Tòa án tuyên bố mất tích yêu cầu ly hôn.....	51
2.3 Căn cứ ly hôn trong trường hợp ly hôn theo yêu cầu của cha, mẹ, người thân thích khác	53
CHƯƠNG 3: THỰC TIỄN ÁP DỤNG CĂN CỨ LY HÔN VÀ MỘT SỐ KIẾN NGHỊ	Error! Bookmark not defined.
3.1 Nhận xét chung.....	Error! Bookmark not defined.
3.2. Thực tiễn áp dụng căn cứ ly hôn theo Luật Hôn nhân và gia đình năm 2014 qua một số vụ án cụ thể.....	71
3.3 Một số kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả điều chỉnh pháp luật về căn cứ ly hôn.....	77
3.3.1 Hoàn thiện pháp luật về căn cứ ly hôn.	Error! Bookmark not defined.
3.3.2. Nâng cao nhận thức, kỹ năng, nghiệp vụ cho cán bộ Tòa án.....	81
3.3.3 Nâng cao trình độ hiểu biết pháp luật về ly hôn và căn cứ ly hôn cho người dân	82
KẾT LUẬN	Error! Bookmark not defined.

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của nghiên cứu đề tài

Luật Hôn nhân và gia đình là một ngành luật trong hệ thống pháp luật Việt Nam, được tạo thành bởi nhiều chế định khác nhau như chế định kết hôn, chế định ly hôn nhằm điều chỉnh những quan hệ xã hội trong lĩnh vực hôn nhân và gia đình như quan hệ nhân thân, quan hệ tài sản giữa vợ chồng, giữa cha mẹ và con cái, giữa các thành viên trong gia đình với nhau. Tuy nhiên, so với các quan hệ trong lĩnh vực pháp luật khác thì quan hệ pháp luật trong hôn nhân gia đình đặc biệt hơn. Chế định Ly hôn được coi là chế định quan trọng, thiết yếu của Luật Hôn nhân và gia đình Việt Nam.

Đời sống hôn nhân gia đình luôn là một vấn đề rất nhạy cảm và phức tạp. Hiện nay, tình trạng ly hôn ngày càng có xu hướng tăng cao. Lĩnh vực hôn nhân, gia đình đã được nhà nước ta quan tâm từ rất lâu thể hiện qua các văn bản Luật điều chỉnh lĩnh vực này. Vậy Luật Hôn nhân & Gia đình 2014 thay thế cho Luật Hôn nhân và gia đình năm 2000 đã có những qui định như thế nào về căn cứ ly hôn và việc áp dụng các thực tiễn này trong thực tiễn xét xử ra sao?

Thực tiễn thời gian qua cho thấy, số lượng vụ án ly hôn xảy ra rất nhiều và có xu hướng tăng mạnh, bên cạnh đó có nhiều vụ án chưa được xử lý, giải quyết thỏa đáng, chưa đúng căn cứ ly hôn theo quy định của pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam. Có nhiều nguyên nhân của vấn đề này đó là:

chuyên môn nghiệp vụ chưa đồng đều, một số ít công chức chưa đạt chuẩn về trình độ, chủ yếu mới qua tập huấn đào tạo, chế độ chính sách còn thấp. Việc thực thi công vụ do đó vừa thiếu tính chuyên nghiệp, vừa không đáp ứng kịp thời yêu cầu của người dân.

Khi đời sống hôn nhân không thể duy trì được nữa thì ly hôn là một giải pháp cần thiết cho cả đôi bên vợ chồng cũng như cho xã hội . Ly hôn có thể coi là điểm cuối của hôn nhân khi quan hệ này thực sự tan rã. Ly hôn giải thoát cho các cặp vợ chồng và những thành viên trong gia đình khỏi xung đột, mâu thuẫn bế tắc trong cuộc sống . Dù quan hệ gia đình có đổ vỡ thì sự bình đẳng về quyền và lợi ích giữa vợ và chồng vẫn được đảm bảo.

Luật hôn nhân và gia đình năm 2014 ra đời đã bảo vệ quyền lợi của mọi thành viên trong gia đình, hướng tới xây dựng hạnh phúc, mô hình xã hội chủ nghĩa, là căn cứ để Tòa án giải quyết các vụ việc hôn nhân gia đình một cách thấu tình đạt lý. Bằng các quy định về ly hôn, Nhà nước cũng hướng tới bảo vệ lợi ích của gia đình, của xã hội khi xác định những điều kiện cho phép chấm dứt quan hệ hôn nhân trước pháp luật, gọi chung là căn cứ ly hôn.

Tuy nhiên, căn cứ ly hôn hiện nay rất chung chung, khó xác định, ảnh hưởng đến công tác xét xử ly hôn. Các căn cứ ly hôn được quy định tại điều 55 và Điều 56 của Luật HN&GD 2014 còn chưa cụ thể, và chưa có nghị định hướng dẫn về việc áp dụng các căn cứ ly hôn đó. Bởi vậy, Với mong muốn tìm hiểu rõ hơn về các căn cứ ly hôn, tác giả lựa chọn nội dung “***Căn cứ ly hôn theo Luật Hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 2014***” để phân tích làm rõ nội dung của vấn đề căn cứ ly hôn, từ đó đưa ra các kiến nghị hoàn thiện hơn quy định của pháp luật. Từ đó, bản thân tôi sẽ được nâng cao hiểu biết về các căn cứ ly hôn theo quy định của pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam. Ngoài ra, việc nghiên cứu đề tài sẽ có thể góp phần nâng cao hiệu quả của pháp luật hôn nhân và gia đình nói chung và hoạt động giải quyết các vụ

án ly hôn nói riêng trên địa bàn thành phố Hà Nội hiện nay cũng như tại các địa phương khác ở nước ta.

2. Tình hình nghiên cứu

Vấn đề căn cứ ly hôn trong luật hôn nhân và gia đình Việt Nam cũng đã và đang được nhắc tới khá nhiều trong các công trình nghiên cứu khoa học. Một số công trình nghiên cứu khoa học đề cập sâu đến vấn đề về này phải kể đến đó là:

Bài viết “*Căn cứ ly hôn trong cổ luật Việt Nam*”, thạc sỹ Nguyễn Thị Thu Vân, tạp chí Nhà nước và pháp luật.- 8/2005.- Số 208.- Tr.55-61. Bài viết đề cập đến diện mạo của căn cứ ly hôn trong cổ luật Việt Nam, giai đoạn được tính từ khi ra đời Bộ luật Hồng Đức đến trước thời kỳ pháp thuộc, khi pháp luật Việt Nam nói chung và căn cứ ly hôn nói riêng chịu ảnh hưởng sâu sắc của học thuyết Nho giáo và tư tưởng pháp lý Trung Hoa.

Khoá luận tốt nghiệp “*Căn cứ ly hôn: Quy định của pháp luật và thực tiễn áp dụng*”, tác giả Dương Thị Hồng Cẩm; Người hướng dẫn: ThS. Lê Thị Mận - Tp. Hồ Chí Minh, 2013. 51tr.

Khoá luận tốt nghiệp “*Căn cứ ly hôn theo quy định pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam hiện hành*” của tác giả Nguyễn Thị Kim Oanh; Người hướng dẫn: ThS.Lê Vĩnh Châu . Tp.Hồ Chí Minh, 2015. - 58tr.

Luận văn thạc sỹ: “*Căn cứ ly hôn – một số vấn đề lý luận và thực tiễn áp dụng tại Lạng Sơn*”, của tác giả Nông Thị Nhung, năm 2014.

Như vậy, vấn đề căn cứ ly hôn trong luật hôn nhân và gia đình Việt Nam đã được nghiên cứu khá nhiều trong các công trình nghiên cứu khoa học. Đa phần các đề tài trên mới chỉ nghiên cứu các căn cứ ly hôn theo Luật HN&GD năm 2000, hiện chưa có nhiều đề tài nghiên cứu tới căn cứ ly hôn theo pháp luật HN&GD 2014.

Như vậy, đề tài “***Căn cứ ly hôn theo Luật hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 2014***” vẫn là một nội dung nghiên cứu khá mới mẻ. Vì vậy, em đã lựa chọn đề tài này và lấy thực tiễn thành phố Hà Nội để làm luận văn tốt nghiệp của mình.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu đề tài

Đối tượng và phạm vi nghiên cứu đề tài: Luật hôn nhân và gia đình năm 2014 và các văn bản pháp luật có liên quan tới vấn đề ly hôn. Với việc đi sâu nghiên cứu các quy định về ly hôn của các nước như Pháp, Thái Lan; ly hôn theo pháp luật Việt Nam qua các thời kỳ và các quy định hiện hành về ly hôn, thực tế giải quyết các vụ án về ly hôn để cho thấy sự thừa kế, phát triển cũng như những bất cập của Luật hôn nhân và gia đình năm 2014, đồng thời so sánh Luật hôn nhân và gia đình năm 2014 với Luật hôn nhân và gia đình năm 2000, để từ đó có những nhận xét, những kiến nghị phù hợp, nhằm đóng góp ý kiến về những mặt ưu điểm và hạn chế của Luật Hôn nhân và gia đình năm 2014.

Phạm vi nghiên cứu của đề tài là vấn đề về căn cứ ly hôn theo pháp luật Việt Nam – một đề tài không bao gồm giải quyết việc ly hôn có yếu tố nước ngoài và không nghiên cứu trình tự, thủ tục tố tụng về ly hôn. Luận văn nghiên cứu cơ sở lý luận của căn cứ ly hôn theo pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 2014; làm rõ thực trạng ly hôn khi áp dụng căn cứ ly hôn; đưa ra quan điểm, đề xuất giải pháp về căn cứ ly hôn để hoàn thiện hơn pháp luật về hôn nhân và gia đình Việt Nam.

4. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu đề tài

Đề tài khoa học được nghiên cứu dựa trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác – Lê nin về chủ nghĩa duy vật biện chứng và duy vật lịch sử;

tư tưởng Hồ Chí Minh về gia đình, và đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

Luận văn sử dụng phương pháp nghiên cứu khoa học đó là phương pháp tư duy trừu tượng, phương pháp phân tích, phương pháp tổng hợp, phương pháp quy nạp và diễn dịch, phương pháp hệ thống và phương pháp so sánh.

5. Mục đích, nhiệm vụ của việc nghiên cứu đề tài

Mục đích của việc nghiên cứu đề tài là dựa trên cơ sở các quy định của Luật Hôn nhân và gia đình về ly hôn, có sự kết hợp với các thủ tục giải quyết các vụ việc ly hôn để phân tích, đánh giá, từ đó kiến nghị nhằm hoàn thiện vấn đề ly hôn theo Luật Hôn nhân và gia đình Việt Nam.

Luận văn thực hiện những nhiệm vụ sau:

- Nghiên cứu những vấn đề khái quát chung về ly hôn như: khái niệm ly hôn, căn cứ ly hôn, tìm hiểu một cách đầy đủ có hệ thống về chế định ly hôn trong pháp luật Việt Nam qua các giai đoạn phát triển.
- Nghiên cứu những vấn đề về căn cứ ly hôn, đồng thời so sánh căn cứ ly hôn của Luật hôn nhân và gia đình năm 2000 với Luật hôn nhân và gia đình năm 2014. Từ đó rút ra những nhận xét về căn cứ ly hôn, những ưu điểm và hạn chế của quy định của pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam.
- Nghiên cứu phân tích thực trạng về việc thực hiện các căn cứ ly hôn của các quy định của pháp luật thông qua một số vụ án điển hình, đồng thời đưa ra các kiến nghị, giải pháp nhằm hoàn thiện hơn các quy định của pháp luật về căn cứ ly hôn trong pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam.

6. Điểm mới của Luận văn

Luận văn phân tích được những căn cứ ly hôn theo luật hôn nhân và gia đình năm 2014. Ngoài ra, Luận văn đưa ra được những vấn đề thực tiễn, khó

khắc và tồn tại của căn cứ ly hôn, cũng như những ưu điểm, hạn chế của các quy định về căn cứ ly hôn theo pháp luật hôn nhân và gia đình năm 2014 so với Luật hôn nhân và gia đình năm 2000. Đặc biệt, bài viết đi sâu vào phân tích các căn cứ ly hôn, nhận xét đưa ra những ưu điểm, hạn chế của các quy định về căn cứ ly hôn. Trên cơ sở đó, đưa ra các quan điểm, giải pháp về căn cứ ly hôn theo pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam.

7. Kết cấu luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, luận văn được chia thành 3 chương:

Chương 1: Khái quát chung về căn cứ ly hôn.

Chương 2: Căn cứ ly hôn theo pháp luật hiện hành.

Chương 3: Thực tiễn áp dụng căn cứ ly hôn và một số kiến nghị.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM

I. Văn bản pháp luật

1. Bộ luật Dân sự Cộng hòa Pháp (Luật số 65-570 ngày 13/7/1965)
2. Bộ luật Dân sự năm 2005
3. Bộ luật Dân sự Nhật Bản
4. Bộ luật Gia Long
5. Bộ luật Hồng Đức
6. Luật Hiến pháp 2013
7. Luật Hôn nhân và gia đình ở Singapore
8. Luật hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 1959
9. Luật hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 1986
10. Luật hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 2000
11. Luật hôn nhân và gia đình Việt Nam năm 2014
12. Luật Ly hôn Canada năm 1986
13. Luật phòng chống bạo lực gia đình 2007
14. Luật Tố Tụng Dân Sự sửa đổi, bổ sung năm 2011.
15. Nghị quyết 02/2000/NQ-HĐTP ngày 23-12-2000 của Hội đồng

Thẩm phán Tòa án nhân dân Tối cao

16. Nghị quyết 03/2012/NQ-HĐTP Hướng dẫn thi hành một số quy định trong Phần thứ hai “*Thủ tục giải quyết vụ án tại Tòa án cấp sơ thẩm*” của Bộ luật Tố tụng Dân sự đã được sửa đổi, bổ sung theo Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Tố tụng dân sự ngày 03 tháng 12 năm 2012.

17. Sắc lệnh 159- SL ngày 17/11/1950 quy định về vấn đề ly hôn

18. Sắc lệnh 97- SL ngày 22/5/1950 về sửa đổi một số quy lệ và chế định trong dân luật.

II. Sách, báo, tạp chí, luận văn tham khảo

19. Đỗ Văn Chính (2006), “*Ly hôn với người mắc bệnh tâm thần - Thực tế và giải pháp*” // Tòa án nhân dân. Tòa án nhân dân tối cao, Số 9/2006, tr. 23 – 25

20. Dương Thị Hồng Cẩm (2013), “*Căn cứ ly hôn: Quy định của pháp luật và thực tiễn áp dụng*”, Khóa luận tốt nghiệp, Tp. Hồ Chí Minh.

21. Ly hôn nghiên cứu trường hợp Hà Nội / Trung tâm Nghiên cứu Khoa học về gia đình và phụ nữ ; Nguyễn Thanh Tâm chủ biên . - Hà Nội : Khoa học xã hội, 2002

22. Nguyễn Anh Tuấn (2005), “*Một số vướng mắc trong giải quyết vụ án "ly hôn với người mắc bệnh tâm thần"* // Kiểm sát. Viện Kiểm sát nhân dân tối cao, Số 7/2005, tr. 41 – 43

23. Nguyễn Quang Hồng (2002), “*Việc xác định mất tích đối với người đang bị truy nã khi có yêu cầu tuyên bố mất tích đồng thời xin ly hôn*” // Kiểm sát. Viện Kiểm sát nhân dân tối cao, Số 11/2002.

24. Nguyễn Thị Kim Oanh (2015), “*Căn cứ ly hôn theo quy định pháp luật hôn nhân và gia đình Việt Nam hiện hành*”, Khóa luận tốt nghiệp, Tp. Hồ Chí Minh.

25. Nguyễn Thị Lê (2010), “*Luật phòng chống bạo lực gia đình với việc hạn chế ly hôn do bạo lực gia đình : luận văn thạc sĩ luật học*” / Nguyễn Phương Lan hướng dẫn . - Hà Nội, 2010 .

26. Nguyễn Thị Thanh Trà (2012), “*Thuận tình ly hôn - Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*” : khoá luận tốt nghiệp / TS. Ngô Thị Hường hướng dẫn . Hà Nội, 2012.

27. Nguyễn Thị Thu Vân (8/2005), “*Căn cứ ly hôn trong cổ luật Việt Nam*”, tạp chí Nhà nước và pháp luật, Số 208, Tr.55-61.

28. Phan Thị Vân Hương (2011), “*Xem xét yếu tố lỗi khi ly hôn với việc giải quyết quyền lợi người phụ nữ khi ly hôn*” / / Toà án nhân dân. Toà án nhân dân tối cao, Số 3/2011, tr. 14 - 15, 13.

29. Nguyễn Văn Cừ; Ngô Thị Hường (2002), “*Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về Luật Hôn nhân và gia đình năm 2000*”, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2002

30. Hoàng Thị Việt Anh, *Bàn về việc áp dụng thủ tục hòa giải trong quá trình giải quyết yêu cầu thuận tình ly hôn*

31. *Từ điển luật học*, Nxb Viện khoa học pháp lý – Bộ Tư pháp, Tr. 460.

32. V.I.Lênin - *Toàn tập*(1980), Tập 25, Nxb Tiến bộ, Maxcova, Tr. 355.